

Rutin för miljöbedömning och dokumentation

SundaHus Miljödata
Version 2

Kontoret för samhällsbyggnad, Fastighetsenheten
Godkänd av Jimmy Rudemyr, Energicontroller
Den 15 april 2019
Revideras vid behov.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING.....	3
1.1	Dokumentets syfte.....	3
1.2	Styrande materialkrav.....	4
2	ANSVARSFÖRDELNING	5
3	MILJÖBEDÖMNING OCH MATERIALVAL	5
4	DOKUMENTATION AV BYGGVAROR.....	8
5	AVVIKELSEHANTERING.....	10
5.1	Avsaknad av produkter i databasen.....	10
	BILAGA I – AVVIKELSELISTA FÖR AVSAKNAD AV PRODUKT I SUNDAHUS MILJÖDATA.....	12

I INLEDNING

Material ska enligt kommunens övergripande riktlinjer och strategier väljas ur ett långsiktigt perspektiv och med ett hållbart tänkande för miljö, människors hälsa och ekonomi. Att konsekvent arbeta med utfasning av farliga kemikalier och utförlig dokumentation kring använda byggvaror i fastigheter leder till sunda inomhusmiljöer och möjlighet till gott underhåll över hela byggnadens livslängd.

Fastighetsenheten på kontoret för samhällsbyggnad (KSB) har tagit fram dokumentet *Riktlinjer för hållbart byggande* som ställer krav på att oavsett byggprojekt ska alla ingående byggvaror miljöbedömas och dokumenteras i en digital databas för byggvaror. Vilken databas som ska användas i respektive byggprojekt ska anges i det projektspecifika miljöprogrammet. Denna rutin är upprättad för de byggprojekt som ska använda sig av SundaHus miljödata för miljöbedömning och dokumentation.

Beställaren tillhandahåller en projektplats i SundaHus miljödata, konton för samtliga projektörer och entreprenörer som behöver, samt utbildningstillfälle. Alla som använder databasen ska gå utbildningen för genomgång av kommunens krav och riktlinjer för användning av SundaHus miljödata.

I.1 Dokumentets syfte

Syftet med rutinen är att förtydliga fastighetsenhetens ställda material- och kemikaliekraV i *Riktlinjer för hållbart byggande*. Rutinen förklarar projektörer och entreprenörers ansvar för miljöbedömning och dokumentation (Kapitel 2), hur miljöbedömning inför materialval ska genomföras (Kapitel 3) och hur dokumentationen av ingående byggvaror ska utföras (Kapitel 4), samt avvikelsehantering (Kapitel 5).

Hur detta praktiskt genomförs i själva databasen hos SundaHus förevisas under ett utbildningstillfälle som ska hållas för både projektörer och entreprenörer för varje enskilt projekt. Som komplement och ytterligare support tillhandahåller SundaHus flera bra filmer på sin hemsida där de förevisar hur de olika momenten genomförs i systemet. Filmerna hittas via följande länk: <http://www.sundahus.se/support/>.

I.2 Styrande materialkrav

Enligt *Riktlinjer för hållbart byggande* senast uppdaterad 2019-03-25 gäller följande materialkrav:

- Gällande **miljöbedömning och dokumentation av byggvaror** ska samtliga byggvaror inom produkt-grupperna E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, P, Q, R, och Z enligt BSAB 96 som används i byggprojektet miljöbedömas och dokumenteras i en loggbok. Material innehållande klorerad plast och ftalater ska undvikas i största möjliga mån. Produktens ungefärliga mängd och placering ska anges. Ett betyg för indikator 13 om GULD för Miljöbyggnad uppfylls därmed.
- Gällande **utfasning av farliga kemikalier**, indikator 14 enligt Miljöbyggnad, ska minst en nivå om SILVER uppfyllas. BSAB-koderna som berörs för detta krav är: E, F, G, H, I, J, K, L, M, N och Z.
- Produkter som är kopplade till markbeläggningar (Asfaltgummi, konstgräs etc.) och kemikalier enligt BSAB-koderna C och D ska miljöbedömas och dokumenteras enligt kraven i första punkten ovan.
- **Stommen och grundens klimatpåverkan** ska beräknas ur ett livscykelperspektiv enligt indikator 15 i Miljöbyggnads manual 3.0. *Minst* ett indikatorbetyg om SILVER ska uppfyllas.

2 ANSVARSFÖRDELNING

Projektörer och entreprenörer ska vid all miljöbedömning och dokumentation av byggvaror använda sig av SundaHus miljödata. Miljöbedömning och dokumentation i databasen ska ske **innan** byggvaror föreskrivs i handling och **innan** byggvaror beställs och används i entreprenaden.

Det är viktigt att projektörer och entreprenörer kontinuerligt och i ett tidigt skede genomför miljöbedömningar och dokumenterar sina materialval på projektplatsen i SundaHus miljödata. Detta för att undvika avsteg från materialkraven och att hinna få nya byggvaror bedömda i databasen och för att hinna få avvikelser granskade och godkända innan föreskrivning och användning i projektet.

Projektets miljösamordnare ska se till att projektplatsen i SundaHus miljödata är projektpassad för det aktuella projektet och tillgänglig för projektets medlemmar. Anpassningen inkluderar att sätta upp en platsstruktur för att möjliggöra registrering av plats och mängd. En mall för platsstruktur finns hos fastighetsenhetens energicontroller. Under hela byggprojektet ska miljösamordnaren finnas som stöd och kontinuerligt granska och kontrollera dokumenterade material i databasen. Miljösamordnaren ansvarar för att utbildningar i databasen genomförs.

Projektörer och entreprenörer ska själva se till att informera projektets miljösamordnare om vilka som behöver tillgång till plattformen i god tid inför uppstart av projektering/entreprenad och på så vis bli inbjudna till aktuell plattform och utbildning. Förändringar i organisationen meddelas av projektör/entreprenör under projektets gång.

3 MILJÖBEDÖMNING OCH MATERIALVAL

En miljöbedömning ska alltid genomföras **innan** material och produkter föreskrivs i handling eller köps in och används i entreprenaden. Produktval ska i möjligaste mån ske i projekteringsskedet, vilket gäller även om bara funktioner föreskrivs i handlingarna. Detta för att säkerställa att *minst* en produkt finns tillgänglig i databasen inför entreprenaden som uppfyller den sammanvägda kravställningen.

Materialkraven enligt *Riktlinjer för hållbart byggande* definieras i tabell 1 och materialval ska förenklat uppfylla följande miljöbedömningsprocess:

- 1) Ska ha rätt klassning enligt SundaHus miljödatas kriterier.
- 2) Vara godkänd enligt Miljöbyggnad manual 3.0; guld för indikator 13 och silver för indikator 14.
- 3) Uppfylla kommunens kemikaliekrav med avseende på klorerad plast och ftalater.

Denna process gäller för produktgrupperna; E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, P, Q, R och Z enligt BSAB 96. Uppfylls inte kraven ska en avvikelshantering göras utan undantag. Processen och kraven för godkänd avvikelshantering beskrivs närmare i kapitel 5. När miljöbedömningen är klar och en produkt är vald ska den dokumenteras i databasen, vilket beskrivs närmare i kapitel 4.

I SundaHus miljödata finns två bevakningsfunktioner tillgängliga; en för moment 2 och en för moment 3 ovan, se tabell 1. Bevakningsfunktionerna är ett hjälpmedel för att lättare av-göra vilka material som ska undvikas eller avvikelshanteras i projektet.

Tabell 1 Förtydligande av miljöbedömningsprocessen och bevakningsfunktioner i SundaHus miljödata. Viktigt att komma ihåg att aktivera sig för läsning alternativt registrering för att få till-gång till bevakningsfunktionerna för det aktuella projektet vid sökning.

	SundaHus miljödata	Miljöbyggnad manual 3.0		Kompletterande kemikaliekrav
		Indikator 13	Indikator 14	
Specificerat materi-alkrav	Bedömning A, B och C+ är godkända. Produkter med A och B be-dömning ska väljas i första hand.	Produkterna ska ha en innehållsdeklaration enligt eBVD2015 eller motsvarande.	Ämnen på kandidat-förteckningen, utfasningsämnen enligt KEMI:s PRIO-kriterier och hormonstörande ämnen enligt EDS Cat 1 och Cat 2 får ej förekomma.	Produkter och material innehållande klorerad plast och ftalater ska undvikas i största möjliga mån.
Aktuella BSAB-koder	C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, P, Q, R och Z	E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, P, Q, R och Z	E, F, G, H, I, J, K, L, M, N och Z	C, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, P, Q, R och Z
Bevaknings-symbol				
Kommentar/ förtydliganden	Kravet gäller förutsatt att materialet ej står i konflikt med Miljöbyggnad och/eller de kompletterande kemikaliekraven. Avvikelse ska godkännas innan föreskrivning och användning i projektet enligt kapitel 5. För produktgrupper C och D gäller byggaror kopplade till markbe-läggning och kemikalier (Se kapitel 1.2).	Avvikelse ska doku-menteras och hanteras enligt kapitel 5. Information om produk-tens ungefärliga place-ring och mängd ska anges.	Kravet på utfasningsämnen gäller ej i tillverkningsfasen, anges (U) i databasen. Avvikelse ska godkännas innan föreskrivning och användning i projektet enligt kapitel 5.	Avvikelse enligt rutin (kapitel 5) accepteras för produkter med bedömning A, B eller C+ inom samtliga produktkatego-rier om inte annat alter-nativ finns i databasen. Avvikelse ska godkännas innan föreskrivning och användning i projektet.

För indikator 15 enligt Miljöbyggnad krävs att en viss andel av produkterna, beroende på totala klimatpåverkan, ska redovisa sin egen klimatpåverkan med en EPD (Environmental Product Declaration). I SundaHus miljödata varnas om aktuell produkt för indikatorn ej
Rutin för miljöbedömning och dokumentation av byggaror

har en EPD med följande symbol; . Kontakta miljösamordnaren om du ämnar använda en sådan produkt innan den föreskrivs i handling.

4 DOKUMENTATION AV BYGGVAROR

Samtliga byggvaror inom produktgrupperna; E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, P, Q, R och Z enligt BSAB 96 (Se förklaringar i tabell 2), som föreskrivs som produkt eller funktion i handlingar av projektörer och/eller används i byggprojektet av entreprenören, ska dokumenteras i SundaHus miljödata. För produktgrupperna C och D gäller miljöbedömning och dokumentation av byggvaror som berör markbeläggning såsom konstgräs och gummi-asfalt och kemikalier. Endast undantag godkända via bilaga 1 accepteras.

Byggmaterial som används i komplementbyggnader (förråd, barnvagnsförråd och miljöhus etc.), samt i utemiljön ska miljöbedömas och dokumenteras likt byggvaror i huvudbyggnaderna. Förbrukningsvaror och mindre produkter såsom skruv, mutter, plaststrips, plåt- och hålbånd behöver inte dokumenteras.

Tabell 2 Produktgrupper enligt BSAB 96 som ska dokumenteras i SundaHus miljödata.

BSAB-KOD	BESKRIVNING
C	Terrassering, pålning, markförstärkning, lager i mark m.m.
D	Marköverbyggnader, anläggningskompletteringar m.m.
E	Platsgjutna konstruktioner
F	Murverk
G	Konstruktioner av monteringsfärdiga element
H	Konstruktioner av längdformvaror
I	Skikt av termoisolervaror m.m. i hus och i grundkonstruktioner till hus
J	Skikt av byggpapp, tätskiktsmatta, asfalt duk, plastfilm, plan plåt, överläggsplattor e.d.
K	Skikt av skivor
L	Puts, målning, skyddsbeläggningar, skyddsimpregneringar m.m.
M	Skikt av beläggnings- och beklädnadsvaror i hus
N	Kompletteringar av sakvaror m.m.
P	Apparater, ledningar m.m. i rörsystem eller rörledningsnät
Q	Apparater, kanaler, don m.m. i luftbehandlingssystem
R	Isolering av installationer
Z	Konstruktioner av diverse mängd-, form- eller sakvaror.

Materialen dokumenteras i projektets loggbok, som i SundaHus miljödata kallas för kollektion. Samma kollektion används för projekterings- och entreprenadskedet, vilket innebär att entreprenören kan se och använda projektörernas val. Hur dokumentationen ska genomföras i databasen beskrivs under utbildningen och bra stöd med hjälpfilmer finns på SundaHus hemsida: <http://www.sundahus.se/support/> (Alternativ tryck på "frågetecknet" inne i databasen).

Dokumentationen för respektive produkt/byggvara ska innehålla följande information:

- **Typ av byggvara**
- **Varunamn**
- **Tillverkare eller leverantör**
- **Innehållsdeklaration (eBVD2015 eller motsvarande)**
 - Samtliga punkter ovan dokumenteras automatiskt vid registreringen av produkten projektets kollektionen. Se filmen *Registrera produkt i kollektion* på <http://www.sundahus.se/support/>.
 - Finns inte innehållsdeklaration eller tillräckligt med underlag för att uppfylla Miljöbyggnad guld för indikator 13 varnas detta i systemet enligt tabell 1.
- **Ungefärlig placering och mängd (totalt) i byggnaden**
 - Placering och mängd fylls i på *respektive* produkts informationssida under rubriken "Kollektionstillhörighet". Klicka på "Ändra kollektionsdata", se bild. *OBS Momentet kräver att användaren är aktiverad för registrering.*

Kollektionstillhörighet			
Kollektion	Kund	SH	Granskningsstatus
	projnr.	projnr.	
Odenslunda LSS-boende,	i22126	72073	Ändra kollektionsdata

- Under "Ändra kollektionsdata" klicka på "Lägg till detaljråd".

Detaljrader	Lägg till detaljråd
-------------	---------------------

- Placering registreras under "Platsdata" på den nivå man kommit överens om i det aktuella projektet. Klicka på de svarta pilarna till vänster om placeringsnivån för att få fram fler nivåer. Använd "Lägg till platsdata" om materialet förekommer inom olika rumsfunktioner i byggnaden, se bild.

Detaljer	
Leveransdatum	2018 - 06 - 29
Mängd	<input type="text"/> fp ▾
Platsdata	<ul style="list-style-type: none"> ▾ Odenslunda LSS-Boende (Objektnr 141201) <ul style="list-style-type: none"> ▸ Huvudbyggnad ☐ ▸ Komplementsbyggnad ☐ ▸ Utemiljö ☐
Apparat-id	<input type="text"/>
	Lägg till platsdata
Kommentar	<input type="text"/>

- I kommentarsrutan under "Detaljer" anges motivering för avvikelshantering. Se mer information om dessa i kapitel 5.

Observera att **innan** en produkt dokumenteras ska en miljöbedömning genomföras enligt kapitel 3, samt en avvikelshantering enligt kapitel 5 om produkten ej uppfyller kraven.

5 AVVIKELSEHANTERING

Avvikelsehantering ska genomföras **utan undantag** om ett material eller en produkt står i konflikt med materialkraven enligt *Riktlinjer för hållbart byggande* (Se förtydligande av materialkraven i tabell 1). Ett **godkännande** från fastighetsenhetens energicontroller **krävs** innan de får föreskrivas i handling eller beställs och användas i entreprenaden.

Avvikelsehanteringen ska genomföras enligt följande process:

1. Leta efter likvärdig alternativ produkt som är bedömd och uppfyller materialkraven.
2. Om underlag saknas för bedömning av produkt i SundaHus miljödata. Kontakta leverantören och be dem tillse att de skickar in uppdaterade underlag till SundaHus för ombedömning och uppdatering.
3. Om inget alternativ finns eller att en uppdaterad bedömning ej ger positivt utslag registreras avvikelsen **för bedömning** enligt följande i SundaHus miljödata:
 - a. Lägg till produkten i projektets kollektion. (Se filmen *Registrera produkt i kollektion* på <http://www.sundahus.se/support/>)
 - b. Registrera en motivering för avvikelsen. Detta görs enligt processen för dokumentation av plats och mängd, se kapitel 4. Motivering ska vara saklig och förankrad hos projektledningen och miljösamordnaren. Observera att plats och mängd ska fyllas i.
 - c. Meddela miljösamordnaren att avvikelsen är registrerad **för** bedömning.
4. Miljösamordnaren för dialog om avvikelsen med fastighetsenhetens energicontroller och återkopplar utfallet. Processen och utfallet av avvikelsen redovisas och dokumenteras i SundaHus miljödata. Utfallet redovisas med en symbol av ett förstöringsglas; *grön* = *accepterad*, *gul* = *accepterad med reservation*, *röd* = *ej accepterad*. För att se och läsa granskningskommentarerna i databasen behöver kollektionen aktiveras för läsning. Se filmen *Läsa granskningsresultat* på <http://www.sundahus.se/support/>.
5. Produkter får **ej** föreskrivas i handlingar alternativt beställas och användas i produktionen **innan** avvikelsen har godkänts i SundaHus miljödata.

Vikten av avvikelsehanteringen är att fastighetsenheten i ett förvaltningskede vill ha överblick över vilka material som eventuellt kan vara farliga och innehålla farliga kemikalier. Det är således viktigt med kännedom om var i byggnaden material har byggts in, i hur stor mängd de förekommer och med vilken bakgrund valet av produkten har genomförts. Dokumentationen underlättar eventuella framtida utfasnings-/saneringsåtgärder, samt ombyggnads- och/eller rivningsarbeten.

5.1 Avsaknad av produkter i databasen

Saknas en produkt som avses användas i SundaHus miljödata ska nedanstående process genomföras **innan** den föreskrivs i handling eller köps in och används i entreprenaden.

1. Leta efter likvärdig alternativ produkt som är bedömd och uppfyller materialkraven.
2. Kontakta leverantören av produkten och be dem tillse att produkten blir bedömd i SundaHus miljödata.

Projektör:

3. Fyll i Bilaga 1 – Avvikelselista för avsaknad av produkt i SundaHus miljödata och skicka in den för godkännande via miljösamordnaren till fastighetsenhetens energi-controller för godkännande. Beslut tas då om kommunen ska bekosta eventuella bedömningar eller om undantag kan göras för vissa produkter.
4. Projektörer får endast föreskriva dessa produkter/funktioner i sina handlingar efter att ett godkännande har delgivits via bilaga 1. Räkna med att återkopplingen tar minst två veckor.

Entreprenör:

3. Beställer själv bedömning genom att skicka in underlag för bedömning till SundaHus. Entreprenör står själv för bedömningskostnaden. (Se filmen *Beställ bedömning* på <http://www.sundahus.se/support/>)
4. Entreprenören får **endast** beställa och använda produkten efter att bedömningen av SundaHus är genomförd, är godkänd enligt kraven för materialval och produkten tillagd i kollektionen.

BILAGA I – AVVIKELSELISTA FÖR AVSAKNAD AV PRODUKT I SUNDAHUS MILJÖDATA

Projektname:

Objektnummer:

- Observera att dessa byggvaror behöver hanteras och godkännas innan de får föreskrivas i handling eller köps in/ används i entreprenaden. Därav ska lista inkomma från aktuella projektörer till miljösamordnaren senast vid ett internergranskningstillfälle i projekteringen för att återkoppling ska kunna erhållas i tid. Räkna med att återkopplingen tar minst två veckor.
- Innehållsdeklaration till produkten ska bifogas (eBVD2015 eller motsvarande). Se till att årtal för upprättandet finns angivet.

Löpn	Disciplin	Typ av produkt/funktion	Varumärke/tillverkare	Produktnamn (fullständig)	Motivering/grund för val av produkt (placering och omfattning)	Finns produkt bedömt i ett annat system (BVB, BASTA)?	Har kontakt tagits med leverantör? Resultat?	Beslut (Godkänd/ icke godkänd)*	Kommentar**	Datum och signatur**
								Välj alternativ		
								Välj alternativ		
								Välj alternativ		
								Välj alternativ		
								Välj alternativ		
								Välj alternativ		
								Välj alternativ		
								Välj alternativ		
								Välj alternativ		

*Gråa rutor fylls i av miljösamordnaren och/ eller fastighetsenhetens energicontroller.

Upplands Väsby kommun • 194 80 Upplands Väsby • Telefon 08-590 970 00
Besöksadress: Dragonvägen 86 • Väsby centrum • vasbydirekt@upplandsvasby.se